

Oppimispäiväkirja

Oppimispäiväkirja

Mikä on oppimispäiväkirja?

Opiskeluun liittyviä päiväkirjoja voi olla monentyypisiä. Oppimispäiväkirja käsitteenä tarkoittaa yleisintä ja kattavinta sekä vaativinta kirjoittamisprosessia. Lindblom-Ylänne kumppaneineen (2003) määrittelevät oppimispäiväkirjan ohjeistetuksi kirjoittamisprosessiksi, jossa keskeistä on analyttinen ja pohtiva ote.

Oppimispäiväkirjan rinnakkaiskäsitteitä ovat reflektiio-, luento-, dialogi-, lukemis-, kirjoittamispäiväkirja, harjoittelupäiväkirja eli lokikirja sekä oppimisportfolio. Oppimispäiväkirja voi olla myös vuorovaikutuksen väline. Jotta oppimispäiväkirja voidaan määritellä oppimispäiväkirjaksi, täytyy siinä Kryzwackin (2000) mukaan näkyä prosessimaisuus. Henkilön kehitys näkyy kehityskaarena alun lähtökohdista lopun arviointiin. Oppimispäiväkirjaa voi käyttää niin yksilöohjauksessa, pienryhmäopetuksessa kuin myös massaopetuksessa. Oppimispäiväkirjan avulla opettaja saa palautetta, onko opiskelijat ymmärtäneet asiat ja saaneet kokonaiskuvan kurssin sisällöstä ja opiskelijat saavat henkilökohtaista palautetta omasta oppimisestaan. (Lindblom-Ylänne ym. 2003, Wagner 1999.)

Oppimispäiväkirja oppimisen arviointimenetelmänä

Oppimispäiväkirjan erityinen ansio on oppimisprosessin näkyvyys. Oppimispäiväkirja sitoo opiskelijan toiminnan ja reflektion; oman osaamisen arvioinnin ja kehittämisen pohtimisen yhteen. Oppimispäiväkirja voi toimia *itsearviointin*, mutta myös *ulkoisen* arvioinnin välineenä. Se voidaan arvostella osana opintosuoritusta, tentin asemasta tai käyttää kurssipalautteena. Opettajan ja opiskelijan tulee kuitenkin sopia etukäteen arvioinnin perusteet.

Oppimispäiväkirjan tavoitteena on edistää:

- itsearviointia ja -reflektiota
- persoonallista kasvua
- opiskelijan oman opiskelutaitojen heikkouksien tai vahvuuksien tunnistamista
- tekstituottamisvalmiuksien kehittämistä
- käsitteiden, asioiden ja teorioiden selkiyttämistä
- teorian ja käytännön kokemusten yhdistämistä
- jatkuvaa arviointia (esim. Lindblom-Ylänne ym. 2003, Wagner 1999.)

Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen edistää reflektiota ja oppimista kolmen prosessin aikana: kirjoittamisen suunnittelussa, suunnitelman muuntamisessa tekstiksi ja kirjoitetun tekstin muokkaamisessa ja arvioinnissa (Tynjälä, Mason & Lonka 2001).

Oppimispäiväkirja *itsearviointimenetelmänä*

- konkretisoi tavoitteiden saavuttamista
- tukee ajankäytön suunnittelua ja hallintaa
- auttaa omien opiskelutaitojen arvioinnissa ja kehittämisessä

Oppimispäiväkirja *ulkoisen arvioinnin ja ohjaamisen menetelmänä*

- toimii kehittämisalueiden tunnistamisen apuna
- on palautekeskustelujen pohjana harjoittelujaksoilla
- on yksi arvioitava tuotos, josta arvioidaan yksittäisiä merkintöjä tai tehdään sen pohjalta arvioitava tiivistelmä tai portfolio

Oppimispäiväkirjoja voi arvostella, mutta arvostelu ei ole kuitenkaan välttämätöntä. Arvosana kuitenkin kannustaa opiskelijoita laadukkaan oppimispäiväkirjan kirjoittamiseen ja sitä kautta laadukkaampaan oppimiseen. Asiantuntijuuteen kehittymisen tukemiseksi ei kuitenkaan riitä pelkkä arvosana, vaan opiskelijat tarvitsevat myös palautetta, jonka avulla he voivat kehittää ajatteluaan ja kirjoittamisen avulla oppimista. Mitä vähemmän oppimispäiväkirjassa on analyttistä ja kriittistä ajattelua sekä omien näkemysten perustelujen esittämistä, sitä enemmän selkeää ja yksityiskohtaista palautetta tarvitaan. Kommentteja voi kirjoittaa esimerkiksi oppimispäiväkirjan sivuille. (Lindblom-Ylänne ym. 2003.)

Oppimispäiväkirjan arviointia helpottaa jos opettaja on ohjeistanut sen hyvin ja tietää mitä hyvään päiväkirjaan kuuluu. Oppimispäiväkirja on kuitenkin henkilökohtainen tuotos, joten yleispätevää kriteeristöä ei ole mahdollista laatia, vaan voidaan ajatella, että oppimispäiväkirja on hyvä silloin kun sillä on ollut merkitystä kirjoittajalle. Toisaalta voidaan ajatella, että hyvässä oppimispäiväkirjassa on eriteltyä ajattelun ja oppimisen eri tasoja, jota voi verrata Bloomin esittämään taksonomiaan (kts. esim. Lonka ym. 1996) ajattelun tasoista joita ovat: tieto, ymmärrys, sovellus, analyysi, synteesi ja arviointi. (Ks. [kuvio Bloomin tasoista](#)) Kun oppiminen etenee, opiskelijan pitäisi pystyä siirtymään ajattelun tasoissa ensimmäiseltä tasolta ylemmille tasoille. Opiskelijalle on hyvä kertoa oppimispäiväkirjan arvioinnin kriteerit heti opintojakson alussa ja esimerkiksi Bloomin tasoja kerrottaessa kannattaa ohjeistaa opiskelijaa siihen, että hän pyrkisi kirjoittamaan tekstiä kaikilla kuudella ajattelun tasolla. Arvioinnissa näitä tasoja verrataan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja opiskelijan kehittymistarpeisiin.

Oppimispäiväkirjaa käytettäessä oppimisen arviointimenetelmänä voidaan hyödyntää myös Lonka & Lonka (1995) esittelemää tasapainoisen oppimispäiväkirjan kriteereitä, jotka on koottu muun muassa [Turun yliopiston sosiologian verkkosivuille](#).

Lindblom-Ylänne ja kumppanien (2003) mukaan arviointikriteerien tulisi painottaa ymmärrystä, kokonaisuusien hallintaa sekä kykyä kriittiseen ja analyttiseen ajatteluun.

Oppimispäiväkirjan arviointikriteereinä voidaan käyttää myös Lindblom-Ylänteen muokkaamia Bigsin ymmärtämisen tasoja soveltaen. Tällöin

syvällistä ymmärtämistä kuvaa se, että opiskelija:

- sijoittaa uuden asian laajempaan yhteyteen ja aikaisempiin tietoihinsa
- osoittaa pystyvänsä tiedon soveltamiseen ja arvioimaan ratkaisujaan
- on muodostanut oman käsityksen asiasta ja tarkastelee asiaa uusista näkökulmista

asioiden välisten suhteiden ymmärtämistä osoittaa se, että opiskelija

- esittää asiasta yhtenäisen kokonaiskuvan
- tunnistaa teoreettisen tiedon hyvät ja huonot sovellukset

asioiden ymmärtämisen tasoa osoittaa se, että opiskelija

- ymmärtää erillisiä asioita ja pohdiskelee, mutta ei ole vielä muodostanut kokonaiskuvaa opiskeltavista asioista eikä pysty soveltamaan oppimaansa

niukan ymmärtämisen tasoa osoittaa se, että opiskelija

- osoittaa oppineensa käsitteitä ja määritelmiä, mutta väärinkäsitykset haittaavat asioiden ymmärtämistä

ei ymmärtämisen tasoa osoittaa se, että opiskelija

- ei ole panostanut tehtävään ja oppimispäiväkirjassa on huomattavia väärinkäsityksiä (Lindblom-Yläne ym. 2003.)

Oppimispäiväkirjan sisältö

Sinällään oppimispäiväkirjan muoto ei ole oleellinen tekijä, vaan oleellisin on sen sisältö. Erilaiset kirjoittamistehtävät synnyttävät erilaista toimintaa ja ajatteluprosesseja ja johtavat erilaisiin oppimisprosesseihin. Voit pyytää opiskelijaa pitämään vapaamuotoista päiväkirjaa oppimisestaan ja lopuksi tekemään sen pohjalta yhteenvedon hänelle tärkeistä oppimiskokemuksista. Opiskelijalle voi antaa myös valmiita kysymyksiä jotka ohjaavat häntä oppimispäiväkirjan kirjaamisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Opiskelijan itsearvioinnin ja oman oppimisen ohjaamisen edistämiseksi oppimispäiväkirjaan voi sisällyttää esimerkiksi oman aikataulun suunnittelua ja seuranta, mikä voi konkretisoida opiskelijan itselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä omien opiskelutaitojen arvioimista ja kehittämistä. (Vänskä 1995.)

Oppimispäiväkirjat tukevat opiskelijoiden reflektiivistä ajattelua, mutta kirjoittamisen viivyttely, pinnallisuus, ei-reflektiiviset merkinnät, laimea kiinnostus tai innostus kirjoittaa tai kyvyttömyys toimia reflektiivisesti voivat olla kriittisen ajattelun kehittymisen esteenä (Paterson 1995, Cole 1994). Tämä tekee oppimispäiväkirjan tehtäväksiannon haasteelliseksi. Opiskelijaa kannattaakin hyvin motivoida oppimispäiväkirjan kirjoittamiseen sekä ohjeistaa apukysymyksin tai suoraan tarkoin ohjein sekä antamalla palautetta kunkin opintojakson tavoitteiden mukaan.

Lonka kumppaneineen (1996) kirjoittaa, että tasapainoisen oppimispäiväkirjan tulee sisältää kirja- ja yleistietoa, kokemuksia, tunteita ja reaktioita, toteamista, mutta myös ymmärrystä, sovellusta, analyysia ja synteesiä sekä arviointia. Lisäksi oppimispäiväkirjat voivat sisältää väärinymmärryksiä sekä omien tunteiden ja reaktioiden analysointia. Yksi paljon käytetty ohje teeman käsittelyyn on pohtia: mitä opin, mitä haluaisin kysyä ja mitä ajattelen? Lukinskyn (1995) mukaan oppimispäiväkirjoihin voi sisältyä tiedon etsintää ja korjailua, jotka viestivät huomion kiinnittämistä tiettyihin oppisisältöihin. Päiväkirja sopii käytettäväksi niin ennen jonkin uuden oppimista, oppimisen aikana kuin myös jälkikäteenkin. Päiväkirjan pituus ei ole tärkeää, vaan kirjoittamisen säännöllisyys, reflektiivinen kirjoittaminen täysin lausein.

Vinkkejä päiväkirjan sisältöön löytyy seuraavilta verkkosivuilta:

- Tampereen yliopiston, hoitotieteen laitoksen sivuilta "[Miten oppimispäiväkirja kirjoitetaan?](#)"
- Internetixin [oppimispäiväkirja sivuilta](#)

Oppimispäiväkirjan muoto

Oppimispäiväkirja voi on opiskelijan henkilökohtainen tuotos ja se voi olla lähes mikä muotoinen tahansa, paperinen perinteinen päiväkirja, käsittekartta tms. tai sähköinen versio. Verkossa oleva oppimispäiväkirja tarjoaa mahdollisuuden myös opettajan ja opiskelijan vuorovaikutukseen, joka puuttuu perinteisestä paperipäiväkirjasta. Verkko-oppimispäiväkirjan teksti on heti myös kaunista ja "kliinistä". Sähköisestä oppimispäiväkirjasta esimerkkejä ovat mm. [IQ-Form](#). (IQ-Form->IQ-Learn->Oppimispäiväkirja) tai Kuopion yliopistossa kehitetty sähköinen [ONNI oppimispäiväkirjajohon pääset tutustumaan demotunnuksin](#).

demotunnus: opettaja (tai oppilas)
salasana: mikä vain
palvelin: hytti.uku.fi

[Ohjeita ONNI -oppimispäiväkirjaan](#)

Onni-oppimispäiväkirja on verkkotyökalu oppimispäiväkirjan pitämistä varten. Sitä voidaan käyttää joko henkilökohtaisen tai ohjaajan kanssa kokonaan tai osaksi jaettuun päiväkirjan pitoon tai osana jotain kurssia, jossa vaaditaan oppimispäiväkirjan käyttöä.

Jatkossa oppimispäiväkirjan linkki tulee myös Suomen virtuaaliyliopiston sivustolle. Mikäli haluat Onni oppimispäiväkirjan käyttöösi, ota yhteyttä Markus Hagmaniin Kuopion yliopiston oppimiskeskukseen: markus.hagman@uku.fi

Oppimispäiväkirjan pedagogisia perusteluja ja lähtökohtia sekä vastauksia siihen, miksi ONNI-oppimispäiväkirja verkossa - esittelee kootusti [Tommi Haapaniemi oheisessa videossa](#)

Lisämateriaalia oppimispäiväkirjan muodosta on muun muassa seuraavalla sivulla:

- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun oppimispäiväkirjan lomakepohja

POHDITTAVAA

- Millaisin apukysymyksin voisit edistää opiskelijan oman tai ryhmän oppimisen arviointia oppimispäiväkirjan avulla?

Lähdevinkkejä:

Etälukion psykologian esimerkkisivut oppimispäiväkirjasta

Avoimen yliopiston sivut oppimispäiväkirjasta

- Miten voisit omassa opetuksessa hyödyntää päiväkirjaa oppimisen arviointimenetelmänä?

- Miten opettajana voisit tukea opiskelijan reflektiivistä ajattelua / itsearviointia oppimispäiväkirjan kirjoittamisessa?

- Millaista / mitä opiskelijan oppimista voisit arvioida oppimispäiväkirjan avulla? Mitä oppimispäiväkirjan pitäminen opettaa?

Lähdevinkkejä:

Teknillisen korkeakoulun sivut oppimispäiväkirjasta

- Millainen oppimisen arviointimenetelmä oppimispäiväkirja on?

- Millaisissa opintojaksoissa/ millaisissa aiheissa voisit kuvitella käyttäväsi oppimispäiväkirjaa arviointimenetelmänä? Lähdevinkki:

Lindblom-Ylänne, Levander & Wager 2003)

- Mitkä ovat oppimispäiväkirjan vahvuudet ja heikkoudet oppimisen arviointimenetelmänä?

Lähdevinkki: Hyppönen, O. 2004. *Erlaisia oppimisen arviointimenetelmiä*.

Lähteet:

Cole P. 1994. A cognitive model of journal writing. In Simonson et. al. (eds.): Proceedings of selected research and development presentations at the 1994 national convention on the association for educational communications and technology.

Helenius J. 1999. Oppimispäiväkirja klinisen laboratoriotyön opiskelijan ohjauksessa. Opinnäyte. Kasvatustieteen laitos. Helsingin yliopisto.

Kryzwacki, H. 2000. Miten luokanopettajaopiskelijat ajattelevat? Päättöharjoittelijoiden reflektiivisen ajattelun sisältöjen ja laadun tarkastelua. Pro gradu tutkielma. Helsingin yliopisto. Helsinki.

Lindblom-Ylänne, S., Levander, L. & Wager, M. 2003. Oppimispäiväkirjat- ja portfoliot. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. WSOY. Dark Oy. Vantaa.

Lonka, I. & Lonka, K. 1996. "Kirjoittamisen taito". Teoksessa I. Lonka & K. Lonka & P. Karvonen & P. Leino: Taitava kirjoittaja. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 7-28.

Lonka, K. 1991. "Lukemiseen ja tenttimiseen liittyviä näkökohtia". Teoksessa Lonka, K. ja Lonka, I. (toim.) Aktivoiva opetus: Käsikirja aikuisten ja nuorten opettajille. Helsinki. Kirjayhtymä, 66-75.

Lukinsky, J. 1995. Reflektiivinen vetäytyminen päiväkirjan avulla. Teoksessa Mezirow, J. (toim.) Uudistava oppiminen. Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa. Helsingin yliopisto. Helsinki, 233-256.

Niemi P. & Murto M. 1996. Oppimispäiväkirjat lääketieteen opiskelijan varhaisen ammatillisen itsereflektion kuvaajina. Duodecim 112, 1792.

Paterson B. L. 1995. Developing and maintaining reflection in clinical journals. Nurse education today 15, 211-220.

Taurainen P. 1989. Oppimispäiväkirjan hyödyllisyys aikuisopiskelussa. Kokemuksia ideapäiväkirjan käytöstä esimiesten koulutuksessa. Aikuiskasvatus 2/89, 52-55.

Tynjälä P, Mason L. & Lonka K. 2001. Writing as a Learning Tool: an Introduction. Teoksessa Tynjälä, Mason & Lonka (toim.) Writing as a Learning Tool, 7-22. Kluwer Academic Publishers. Alankomaat.

Vänskä, M. 1995. Antoisaa opiskeluun. Käsikirja opiskelun ja opetuksen kehittämiseen. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta.

Wagner, Z.M. 1999. Using student Journals for Course Evaluation. Assessment & Evaluation in Higher Education. September 1, 24(3), 261-273.

Verkkosivut:

Avoimen yliopiston verkkosivut oppimispäiväkirjasta: <http://www.avoinyliopisto.fi/neuvonta/oppk.html>

Teknillisen korkeakoulun verkkosivut oppimispäiväkirjasta: <http://www.hut.fi/Yksikot/Opintotoimisto/Opetuki/yoop15ov/kurssi2002/opvk/>

Turun yliopiston sosiologian laitoksen verkkosivut oppimispäiväkirjasta: <http://www.soc.utu.fi/sosiologia/html/oppimispavakirja.html>

Internetixin verkkosivut oppimispäiväkirjasta: http://portaali.internetix.fi/fi/opinnot/piilotiedostot/opiskeluohjeita/06_oppimispavakirja

Hyppönen, O. 2004. Erlaisia oppimisen arviointimenetelmiä. <http://www.dipoli.hut.fi/ok/p/o3/kevat-2005-1/7-arviointi-manuaali.rtf>

Oppimispäiväkirjasta muita lähteitä:

Haapaniemi, T. & Korppi, M. 2004. Oppimispäiväkirja klinisen oppimisen tukena. Teoksessa Haapaniemi, T. & Tiainen, M. 2004. Tuutorin tuella. Yliopisto-opiskelijan ohjauksen kuvailua. Kuopion yliopisto. Oppimiskeskus, 81-98.

Helenius, J. 1999. Oppimispäiväkirja kliinisen laboratoriotyön opiskelijan ohjauksessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos.

Karvonen, K. 2002. Miten oppimispäiväkirja on jäsentänyt oppinnäytetyön tekemistä. Virke: äidinkielen opettajain liiton jäsenlehti Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto 1

Komsi, K. 1999. Oppimistaito tavoitteena: Oppimispäiväkirja opettaa oppimisprosessin säätelyä. Tempus Helsinki : Suomen kieltenopettajien liitto 34, 7

Korppi, E. 2002. Oppimispäiväkirjat lääketieteen opiskelijoiden asiantuntijuuden kehityksen välineinä ja kuvaajina. Pro Gradu tutkielma. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

Korppi, E. & Korppi, M. 2004. Oppimispäiväkirjat lastentautien perusopetuksessa. Teoksessa Haapaniemi, T. & Tiainen, M. 2004. Tuutorin tuella. Yliopisto-opiskelijan ohjauksen kuvailua. Kuopion yliopisto. Oppimiskeskus, 63-80

Lappalainen M (1997) Arvioinnin merkitys yliopiston opetuksen ja oppimisen osana. Teoksessa Lappalainen M (toim.) Opetus, oppiminen ja arviointi. Turun yliopiston arviointijärjestelmän rakentaminen, 7-37.

Mezirow, J. 1996. Uudistava oppiminen: kriittinen reflektio aikuisopiskeluksessa. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 23. Painotalo Mikkor. Helsinki.

Parer, M. 1988. Students' Experience of External Studies. Student Diary Project. Abstrakti ERIC-tietokannassa. Accession number ED311880.

Tauriainen P. 1989. Oppimispäiväkirjan hyödyllisyys aikuisopiskelussa. Kokemuksia ideapäiväkirjan käytöstä esimiesten koulutuksessa. Aikuiskasvatus 2/89, 52-55.

Tynjälä P. 2001. Writing, Learning and the development of Expertise. Teoksessa Tynjälä, Mason & Lonka (toim.) Writing as a Learning Tool, 37-56. Kluwer Academic Publishers. Alankomaat.

Välitalo, M. 1995. Oppimispäiväkirja käytössä avoimessa yliopistossa: opetussuunnitelman muutos innosti kokeiluihin. Sanansaattaja Joensuusta, Joensuun yliopiston tiedotuslehti Joensuu, Joensuun yliopisto 12, 2.

Wagner Z.M. 1999. Using student journals for course evaluation. Assessment & evaluation in higher education 24, (3), 261-272.

Verkkosivut:

YLE:n sivut, opetusohjelmat: Oman oppimisen arvioinnista, yhtenä esimerkkinä oppimispäiväkirja. <http://www.yle.fi/opinportti/ylenavoin/mitenopiskelen/arviointi.shtml>

TieVien sivut, jossa pohditaan muun muassa oppimispäiväkirjan käyttöä arvioinnin välineenä http://tievie oulu.fi/koulutusresurssit/arviointijakson_yhteenveto2002.htm